

LOPPURAPORTTI

1. PROJEKTIN TUNNISTETIEDOT

PARAS APU – hanke: hankenumero 13519. diaarinumero 3716/3510-2003
Ohjelma: Pohjois-Suomen tavoite 1-ohjelma
Toimintalinja: Maaseutu
Toimenpidekokonaisuus: Maaseutualueiden sopeuttaminen ja kehittäminen
Toimenpide: Maaseudun elinkeinojen ja väestön peruspalvelut (n)
Alatoimenpide: Palvelujen monipuolistaminen

Raportin tekijä: projektivastaava Terttu Törmänen

2. HALLINNOIJA, HANKEORGANISAATIO JA RAHOITTAJAT

2.1. Hankkeen hallinnoija

Paras apu – hankkeen hallinnoijana toimi Koillismaan Palveluyhdistys ry.

Osoite: Keskuskuja 1 C 13 93600 Kuusamo

Hankkeen johtaja ja yhteyshenkilö: Tuija Eskonpekka, toiminnanjohtaja, puh. 050 368 6931, sp.
tuija.eskonpekka@koillismaa.fi

Koillismaan Palveluyhdistys ry on perustettu vuonna 1970. Yhdistys on yksityinen palvelutuottaja, joka toimii vanhusten ja erilaisten vammaisten ihmisten sekä muiden sosiaalisen tuen tarpeessa olevien henkilöiden yhteiskunnallisen aseman ja hoitomahdollisuuksien parantamiseksi Koillismaalla. Koillismaan Palveluyhdistys ry on voittoa tavoittelematon yleishyödyllinen yhdistys. Yhdistyksellä on vuokra-asuntoja, neljä palvelutaloa / -yksikköä ja projektitoimintaa.

2.2. Hankkeen ohjausryhmä

Hankkeen ohjausryhmässä olivat:

Myötäle ry:

asiantuntijajäsen: Pirjo Moilanen

varsinainen jäsen: Markus Virmasalo

varsinainen jäsen: Liisa Riekki

varajäsen: Kauko Ylisirniö

Kuusamon kaupunki / vanhus- ja vammaistyö:

varsinainen jäsen: Annikki Paloniemi, vanhustyönjohtaja
 varajäsen: Jari Posio, vanhustyön sosiaalityöntekijä

Taivalkosken kunta:

varsinainen jäsen: Pirkko Väättäjä, kotipalveluohjaaja

Koillis-Suomen aluekeskusohjelma / Hyvinvointitoimialaryhmä:

varsinainen jäsen: Kaisu Palosaari, toimialavastaava

Koillismaan Palveluyhdistys ry:

varsinainen jäsen: Tuija Eskonpekka, toiminnanjohtaja

Ohjausryhmä kokoontui rahoituspäätöksen mukaisesti lyhyin väliajoin (ohjaus, seuranta). Ohjausryhmän kokouksia oli 12 kertaa.

2.3. Hankeorganisaatio

Projektivastaava: Terttu Törmänen. Vastuualueena projektin toteutus, raportointi ja tulosten eteenpäin vieminen.

Hankkeessa järjestetty koulutus ostettiin ostopalveluna ja kilpailutettiin asianmukaisesti. Koulutuksen järjestämisessä huomioitiin kulloinkin tarvittava asiantuntijuus ja koulutukseen osallistuvien yritysten tarpeet.

Taloushallinnosta vastasi 1.3. – 31.12.2004 kirjanpito toimisto Talenom ja 1.1.2005 – 30.9.2006 Tilipalvelu Credit.

2.4. Hankkeen rahoittajat

Hankkeen rahoitus: Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto (EMOTR)

Julkisen rahoituksen osuus hankkeen hyväksytystä kokonaisrahoituksesta 90 %

siitä EU:n rahoitusosuus 50 %

valtion rahoitusosuus 30 %

kuntien rahoitusosuus 30 %

muu julkinen rahoitusosuus 0 %

Hyväksytty yksityinen rahoitusosuus kokonaisrahoituksesta 10 %

siitä rahallinen osuus 5 %

luontoissuoritukset, talkootyö 5 %

2.5. Yhteistyökumppanit

Hankkeen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita olivat Koillis-Suomen aluekeskusohjelman Hyvinvointitoimialaryhmä, Koillismaan Työvoimatoimisto, Kuusamon kaupunki, Taivalkosken kunta ja alueen hyvinvointiyrietykset. Kylillä tärkeimpinä yhteistyökumppaneina toimivat kyläseurat / tai vastaavat, sekä yksittäiset yrittäjät ja toimijat.

3. KESTO JA AIKATAULU

Hankeaika: 1.3.2004 – 30.9.2006

päätös 31.3.2004, päätösnumero 17567, toiminta-aika 1.3.2004 – 31.3.2006

muutospäätös haettu ja saatu 21.9.2004, päätösnumero 25586, toiminta-aika 1.3.2004 – 30.6.2006

muutospäätös haettu ja saatu 16.1.2006, päätösnumero 36962, toiminta-aika 1.3.2004 – 30.9.2006

Hanketyö alkoi aktiivisesti 1.8.2004 ja hanke päättyi 30.9.2006.

Hankkeen aloitus viivästyi Koillismaan Palveluyhdistyksen toiminnanjohtajavaihdosten takia vuonna 2004. Toiminnassa ei pystytty alkuvaiheessa hyödyntämään 30.6.2004 päättyneen Kotosalla – hankkeen verkostoa, vaan toiminta jouduttiin aloittamaan alusta yhteistyökumppaneiden hankkimisella. Koska hankkeella oli puolipäiväisen projektivastaavan paikka, siihen ei saatu pätevää vetäjää. Hanketta vetämään tuli Kotosalla – hankkeen projektivastaava 1.8.2004.

Hankkeen toiminta tuli viivästymisen takia mielenkiintoiseen saumaan. Toiminnan aikana aloitti Koillis-Suomen Aluekeskusohjelman Hyvinvointitoimialaryhmä toimintansa. Samaan aikaan molemmissa kunnissa oli aktiivista koulutustarjontaa yrityksille. Paras apu – hankkeen toiminta jouduttiin sopeuttamaan olemassa olevaan toimintaan, eikä lähdetty kilpailemaan koulutustarjonnan kanssa. Toiminnan sopeuttamisen ansiosta pystyttiin hanketoiminta kohdentamaan juuri siihen osa-alueeseen, mikä oli tarpeen.

Toiminta-aikaan haettiin muutospäätöstä vuoden 2005 lopussa, koska toiminta kylissä oli saatu käyntiin ja niissä näytti tulevan kehitystä nimenomaan kyläyöntekijöiden osalta.

Toimenpiteiden ja tapahtumien aikataulut:

vuosi 2004

- 1.3. – 30.6.2004 aktiivinen projektivastaavan etsiminen, 7 / 2004 projektivastaavan valinta
- 1.8. – 31.12.2004 hankkeeseen mukaan tulevien yritysten hankkiminen
- toimintaverkoston kokoaminen ja aktiivinen tiedottaminen
- Paras apu – koulutus: 19.11.2004 Kuusamo, Taivalkoski 2.12.2004
- tutustumismatka: 15.11.2004 Kajaani, 9.12.2004 Hyrynsalmi
- yritys yhteistyö
- yhteistyö alkoi Hyvinvointitoimialaryhmän kanssa

vuosi 2005

- osuuskuntatoimijoiden kartoitus, palaverit, koulutus 1 – 3 / 2005
- yritysysteistyötä
- Paras apu – koulutus: 27.1, 3.2, 10.2, 24.2, 24.2, 17.3, 25.5, 28.9, 12.10, 24.10, 26.10, 31.10, 2.11, 4.11, 7.11, 9.11, 14.11, 16.11, 21.11, 23.11, 7.12
- koulutusyhteistyöpalaveri vanhusyksiköille 25.11
- kyläkyselyt / selvitykset: Itä-Taivalkoski, Metsäkylä, Kurtti, Loukusa, Asutusalue-Koitila, Pohjois-Kuusamo, Vuotunki
- palautetilaisuudet kylillä, kylätilaisuudet
- tiivis yhteistyö alkaa Itä-Taivalkosken kanssa kylätyöntekijä saamiseksi 1 / 2005
- yhteistyö Hyvinvointitoimialaryhmän kanssa jatkui tiiviinä
- tutustumismatkat: 1.4 Oulu, 29.4 Koillismaa, 27.5 Posio - Taivalkoski, 21. – 22.9 Seinäjoki

vuosi 2006

- yritysysteistyötä
- kyläkysely; Mäkelä, Kuolio, Vasaraperä, Kosto-Inkee, suunnitteilla Hiltunen-Kallioluoma, Itä-Kuusamo
- palautetilaisuudet kylillä, tiedotustilaisuudet kylillä
- yhteistyö: Hyvinvointitoimialaryhmä, Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy, kunnat
- tutustumismatkat: 1. – 2.2. Kainuu, 23. – 24.2. Jyväskylä, 11. – 12.5. Lapin matka, 2.6. Huttu, ohjausryhmä 5.9. Kajaani / Ristijärvi
- koulutustilaisuudet: Kuusamo 24.5. , Käylä 25. – 26.8.
- osallistuminen koulutuksiin: 2.3. Kuusamo, 20.3. Kemijärvi, 25.4 Myötälän koulutus
- kotityöpalvelujen esittely 26.4. Koillis-Suomen Aikuiskoulutus (kotitaloustyö), 15.6 opiskelijoille sama asia
- hanke-esittely kansallisessa Hyvinvointifoorumissa Kuusamossa 31.8.
- loppuraportin teko 9 / 2004
- toiminnan siirtäminen Välittäjäorganisaatiolle molemmissa kunnissa

4. TAUSTA JA TARVE

Ympäristöministeriön heinäkuussa 2003 julkaistu selvitys Ikäihmisten asuminen ja palvelut paremmiksi linjasi toimenpide-ehdotuksia ikääntyvien kotona asumisen kehittämiseen liittyvistä toimenpiteistä (Ympäristöministeriön selvitys 646). Toimenpide-ehdotuksissa oli yhtenä kattavana teemana, että koko kunta olisi ikääntyvien asialla. Eri toimijoiden välinen yhteistyö ja toimintojen kehittäminen ja tiedonkulku olisivat myös mahdollisimman esteetöntä.

Selvityksessä oli mm. ehdotettu toteutettavaksi valtakunnallinen ikääntyvien kotona asumista tukeva palvelujen kehittämisohjelma, jolla koordinoidaan ja edistetään eri toimijoiden käynnistämiä uusia toimintamalleja ja kehittämishankkeita.

Kotosalla – hankkeen hankeyhteistyössä Kuusamon kaupungin kanssa oli noussut yhdeksi kehittämissasiaksi kokonaisvaltainen tukipalvelujen organisointimallin kehittäminen.

Koillismaan Palveluyhdistyksen Kotosalla – hanke oli tehnyt syyskuusta 20002 alkaen ennakoivia kotikäyntejä Kuusamossa ja Taivalkoskella sivukyliä ikääntyvien luokse (yli 75 vuotiaat). Hanke toteutti ryhmätoimintaa sivukylillä ja teki tiivistä yhteistyötä sivukyliä hoiva- ja tukipalveluyritysten kanssa. Käytännön toiminnassa silloin oli selkeästi havaittavissa sivukylillä toimintaansa aloittavien ja kehittävien hoiva- ja tukipalveluyritysten tuen ja tiedon tarve.

Hankkeen lähtökohtana oli Kotosalla – hankkeen toiminnan tuloksena syntynyt tarve yksityisten hyvinvointiyritysten tukemisesta. Toisaalta Kotosalla – hankkeessa selkeästi näkyi sivukyliä palvelujen kiristyminen kuntien taloudellisen tilanteen heikentyessä.

5. TARKOITUS JA TAVOITTEET

Paras apu - hanke on Kuusamossa ja Taivalkoskella sekä mahdollisesti Posiolla toimiva ikääntyvien tukipalveluiden organisointimallin kehittämisen- ja sivukylillä käynnistyvien uusien yksityisten hoiva- ja tukipalveluiden tukemishanke (Yrityskehto).

Hankkeen kohderyhmänä ovat uudet ja toimintaansa kehittävät hoiva- ja tukipalveluyrittäjät/toimijat sekä välillisesti sivukyliä ikääntyvät.

Toiminnassa tarkastellaan tukipalveluiden organisointia tämän hetken muuttuvasta näkökulmasta. Tavoitteena on luoda tukipalveluiden organisointimalli osallistuvien kuntien käyttöön. Tavoitteena on tuottaa sivukyliä aloittavien ja toimintaansa kehittävien hoiva- ja tukipalveluyritysten räätälöityjä tukemismenetelmiä. Tavoitteena on kehittää verkkopohjainen hoiva- ja tukipalveluopas (ja sen päivittämissysteemi) asiakkaille, omaisille ja työntekijöille.

Organisointimallin kehittämisessä edistetään palveluverkoston kehittymistä ja yhteistyötä sekä huomioidaan tukipalveluiden kilpailuttaminen (asiakasturvallisuus, hinta/laatusuhde). Mukana olevia yrityksiä tuetaan yleisen koulutuksen ja yritysکوhtaisin konsultaatio- ja kehittämisavun ja neuvonnan keinoin. Hanke saa aikaan toimivan tukipalveluiden organisointimallin ja edistää mukana olevien yritysten toimintamahdollisuuksia niiden toiminta-alueella.

Hankkeella edistetään sivukyliä pienten hoiva- ja tukipalveluyritysten laatua, saavutettavuutta, kilpailukykyä, verkostoitumista ja parannetaan ikääntyvien mahdollisuuksia saada tarvittavia palveluja ja vertailla hintoja muuttuvassa palveluverkostossa.

6. HANKETOIMINTA

6.1 Edunsaajat

Hanketoiminnasta oli eniten hyötyä hoiva- ja tukipalveluyrittäjille erityisesti sivukylillä Kuusamossa ja Taivalkoskella.

Toiminnan käytännön hyötyjinä olivat kunnissa asuvat sivukyliä ihmiset. Toiminta tuki sivukyliä ikääntyvien mahdollisuuksia asua edelleen omassa kodissa (ikäntyvien hoivapalvelujen laatu ja saatavuus)

6.2. Tehdyt toimenpiteet

Toimenpiteet painottuivat alussa yrittäjien kanssa tehtyyn työhön ja koulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Hankkeessa räätälöitiin tutustumiskäyntejä kunkin yrittäjryhmän tarpeisiin. Hankkeen edetessä tärkeimmäksi asiaksi nousi sivukylien kotityöpalvelujen kehittäminen. Toiminnan pohjaksi jouduttiin selvittämään kylien työn tarve ja työntekijät.

Koulutuksen, tutustumiskäyntien, kylätyöntekijätoiminnan kehittämisen ja yrittäjyhteistyön hankearviointia osallistujien osalta on osiossa 9.2.2.

6.2.1. Koulutus

Koulutustilaisuuksia oli yhteensä 24. Lisäksi projektivastaava osallistui kahteen koulutukseen. Hankkeessa mukana olevia osallistui lisäksi Kansalliseen hyvinvointifoorumiin Kuusamossa 31.8.2006. Foorumissa oli Paras apu – hanke edustettuna paneelikeskustelussa. Liitteenä foorumin ohjelma (Liite 1.)

Koulutuksiin osallistui yhteensä 299 henkilöä. Kaikkiaan koulutuksiin, yleisötilaisuuksiin ja eri tapahtumiin osallistui koko hankeaikana 579 henkilöä.

6.2.1.1. Yrittäjyyteen liittyvä koulutus

- 1) Hyvinvointialan toimijoiden ideailta 19.11.2004 Takkulan maatilalomat, Kuusamo. Järjestetty yhteistyössä Hyvinvointitoimialaryhmän kanssa. Ideoitu monimuotoista koillismaalaista hyvinvointitoimijuutta, käyty läpi alakohtaisia asioita ja saatu ideoita omaan toimintaan. Osallistujia 10 henkilöä.
- 2) Pienen yrityksen menestystekijät ja verkostoyhteistyön kehittäminen koulutus 2.12.2004, Taivalkoski. Käsitelty yritystoiminnan prosessia, asiakkuutta, taloutta, markkinointia ja henkilöstöä koskevia asioita toimivan pienyrityksen näkökulmasta (erityisesti hyvinvointiyrittäjyys). Käsitelty tarkemmin prosessiin liittyviä asioita (tuotteistus, palveluketju ym.). Kouluttajana Tiina Kaipainen. Osallistujia 10 henkilöä.
- 3) Osuuskuntakoulutus 3.2.2005. Kuusamo. Kouluttajana osuuskuntakouluttaja Tarja Pahnila. Käsitelty osuuskunnan perustamiseen liittyviä asioita. Osallistujia 6 henkilöä.
- 4) Hyvinvointiyrittäjien koulutus jatkuu 27.1.2005. Taivalkoski. Käsitelty markkinointi, viestintä ja asiakaspalvelu. Kouluttajana Tiina Kaipainen. Osallistujia 7 henkilöä
- 5) Hyvinvointitoimijakoulutus 10.2.2005. Taivalkoski. Käsitelty kunnan strategiat, sosiaali- ja terveydenhuollon strategiat, alueellinen näkökulma hyvinvointipalveluissa ja toimialatyössä ja Taivalkosken kunnan mahdollisuudet hyvinvointiyrittäjyyden tukemisessa. Hyvinvointitoimijoiden esittäytyminen. Mukana kuntakoordinaattori Marja-Riitta Karjalainen, Sosiaali- ja terveystoimen toimialajohtaja Teija Tolonen ja elinkeinoneuvoja Osmo Rantapelkonen luennoitsijoina. Osallistujia 12 henkilöä.

- 6) Hutun kyläkyselyn (Itä-Taivalkoski) palautetilaisuus ja koulutus 22.2.2005. Hutun koulu, Taivalkoski. Käsitelty Taivalkosken kunnan tarvetta yksityiseen palvelutuotantoon sivukylillä (vt. vanhustyönjohtaja Ritva Taivalkoski, kotihoidonohjaaja Pirkko Väättäjä), kylien työllistämisen mahdollisuuksia Pudasjärvellä, tutkija Petri Vuorijärvi, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Oulu. Lisäksi esiteltiin kyselyn tulokset. Osallistujia 17 henkilöä.
- 7) Menestyvän yrittäjän ja toimijan työkalupakki 24.2.2005. Kuusamo klo 14.00. Mitä hyvältä yrittäjältä vaaditaan, tunnista itsesi ja toimi, jaksaminen pärjäämisen edellytyksenä. Koulutuspäällikkö Paavo Hokkanen. Osallistujia 7 henkilöä.
- 8) Menestyvän yrittäjän ja toimijan työkalupakki 24.2.2005. Taivalkoski klo 18.00. Yhteistyössä Taivalkosken Yrittäjät ry:n kanssa. Mitä hyvältä yrittäjältä vaaditaan, tunnista itsesi ja toimi, jaksaminen pärjäämisen edellytyksenä. Koulutuspäällikkö Paavo Hokkanen. Osallistujia 10 henkilöä.
- 9) Voimia ja hyvinvointia hyvinvointiyrittäjälle 17.3.2005. Taivalkoski. Sisältö: rentoutuksen ja sosiadraaman keinoin etsitty hyvää palvelua asiakkaille ja jaksamisen välineitä itselle sekä pärjäämisen tarinoita arkeen. Kouluttaja fysioterapeutti Sisko Tiermas (rentoutusterapia, sosiadraama, psykodraama opintoja). Osallistujia 10 henkilöä.
- 10) Kotipalvelusetelitoimijuus osuuskuntamuotoisena 6.4.2005. Kuusamo. Sisältö: Vanhus- ja vammaistyönjohtaja Annikki Paloniemi kertoi kotipalvelusetelistä ja projektivastaava osuuskunnan mahdollisuuksista. Osallistujia 9 henkilöä.
- 11) Verkottumisseminaari 4.11.2005. Kuusamo. Aihe: Kilpailutus ja tarjousmenettely. Seminaari järjestettiin yhteistyössä hyvinvointitoimialaryhmän kanssa. Ohjelmassa mm. Kilpailutus ja tarjousmenettely, yksikön päällikkö Leena Piekkola, Kuntaliitto, julkisten hankintojen neuvontayksikkö ja Kokemuksia kilpailutuksesta, yrittäjä Matti Ervasti, Kitkakoti Oy. Lisäksi mahdollisuus tutustua Kuusamon Kotipiiri Ky:n toimintaan. Osallistujia 27 henkilöä Koillismaalta ja Oulun seudulta.

6.2.1.2. Toiminnan laatuun liittyvä koulutus

- 12) Kiviharjun henkilöstön koulutustilaisuus 25.5.2005. Kuusamo. Sisältö; kehonhahmotusharjoituksia, dementoituneen asiakkaan kohtaaminen kosketuksen ja keho viestinnän keinoin. Kouluttaja Sisko Tiermas. Osallistujia 10 henkilöä.
- 13) Kehonviestinnän koulutus 28.9.2005 Kuusamo. Hoiva-alan työntekijöille ja hankkeessa mukana oleville. Kouluttaja Sisko Tiermas. Osallistujia 15 henkilöä.
- 14) Liikettä ja luovuutta seminaari 14.10.2005. Yhteistyössä Toiky – projektin kanssa. Esitykset mm. lääkäri Tero Raiskilan esitys lääkaristä terveystuotannon tukijana, vasaraperäläisten ikäihmisten kokemukset toimintakyvyn hoitamisesta ja Pia Orell-Liukkusen esitys Luova ja parantava liike arkielämässä. Osallistujia 25 henkilöä Paras apu – hankkeen kautta.

- 15) Paras apu – koulutuskokonaisuus vanhuksyksiköille Kuusamo ja Taivalkoski. 9.9.2005 – 7.12.2005 välisenä aikana. Koulutus koostui kahdesta iltapäivästä ja oli tarkoitettu vanhuksyksiköiden henkilöstölle. 1. Kehonhahmotusharjoituksia ja dementoituneen asiakkaan kohtaaminen kosketuksen ja kehoviestinnän keinoin. 2. Kehoviestinnän tunnistamista ja tiedostamista kehon hahmotusharjoitusten, toiminnallisten menetelmien ja sosiodraaman keinoin. Kouluttaja Sisko Tiermas. Koulutuspäiviä oli 12. Koulutukseen osallistui 12 toimipisteestä 113 osallistujaa. Tästä koulutuskokonaisuudesta on kerätty arviointipalautteet raporttiin.
- 16) Mielekäs arki – koulutus 24.5.2006. Kuusamo. Kouluttajina Caritas – säätiön henkilökunta (4 kouluttajaa). Koulutus oli räätälöity Caritas –säätiön oman koulutuksen pohjalta vanhustenhoidon yksiköiden käyttöön mielekkään elämänsisällön saamiseksi laitoksiin. Osallistujia yhteensä 47, 13 toimipisteestä.
- 17) Kehonhahmotus psykofyysisen fysioterapian osana 25. –26.8.2006. Kuusamo / Käylä. Koulutus oli suunniteltu fysioterapeuteille ja kuntahoitajille. Koulutuksessa hyödynnettiin lähellä olevan Käylän kosken ja luonnon mahdollisuuksia. Mielenkiintoinen yhdistelmä. Teoria siirtyi nopeasti ymmärrykseksi. Osallistujia 12 henkilöä.

Vanhuksyksiköiden koulutuksen arviointi koottiin yhteen. Arviointi liitteenä (Liite 2.). Arviointikyselyyn vastasi 45 henkilöä. Koulutus koettiin uusien ideoiden antavaksi, omaan jaksamiseen vaikuttavaksi ja hyväksi. Toiminnallisesti kehittyvät ja aktiiviset yksiköt pystyivät viemään myös saadun opin käytäntöön.

6.2.2. Tutustumiskäynnit

- avoimet tutustumiskäynnit

- 1) Hyvinvointiyrittäjyyden tutustumassa Koillismaalla 22.4.2005. Kuusamo – Taivalkoski – Posio – Kuusamo. Tutustuttu Sauvakävelypuistoon ja Sinikelloon Taivalkoskella, Sirniön hoivakotiin, Himmerkkiin, Palvelukoti Kirsikkaan ja Herkkupuotiin Posiolla sekä Takkulan maatilalomiin, Fysioterapia Kirsti Virkkulan toimintaan., Fysiokuusamoon, Kotipiiri ky:n ja Koillismaan Palveluyhdistykseen, VP-henkilöstöpalvelujen ja Moneksin toimintaan Kuusamossa. Osallistujia 13 henkilöä.
- 2) Tutustumismatka Kainuuseen 1.2. – 2.2.2006. Kuhmo – Kajaani – Paltamo. Tutustuttu Palvelukoti Kanervaan Kuhmossa, Osuuskunta Kirjokanteen Kajaanissa, Naisten talo Woimalaan Kajaanissa, Kainuun hoivaverkosto- hankkeeseen, Marian Kartanoon Kajaanissa ja Kiehimäyhtiöihin Paltamossa. Tutustumismatka oli tarkoitettu vanhuksyksiköille. Erityisesti matkalla tuli esille Kainuun yksityisten toimijoiden kilpailuttaminen Kainuun maakunnassa. Mielenkiintoisia kokemuksia ja hyviä tutustumispaikkoja. Osallistujia 10 henkilöä viidestä toimipisteestä.
- 3) Tutustumismatka Lappiin 11.5. –12.5.2006. Rovaniemi- Muonio – Kittilä. Tutustuttiin Santa Sportiin Rovaniemellä, Harrinivan Aurora Wellness palveluihin, Tunturi-Lapin Kuntoutus Oy:n toimintaan Muoniossa, Pohjois-Suomen Hermoratahierontaopistoon Raattamassa,

Hullun Poron hyvinvointipalveluihin, ja Palvelukoti Kätkään Kittilässä. Tutustumisen pääasia oli matkailun ja hyvinvointipalvelujen yhteensovittaminen ja mielenkiintoisten ideoiden saaminen. Ja niitä kyllä saatiin. Osallistujia 9 henkilöä.

- **yrityksille ja työryhmille räätälöidyt tutustumiskäynnit**

- 1) Kajaani – Hyrynsalmi 15.11.2004. Tutustuminen Osuuskuntatoimintaan; Kainuun Hoiva, Osuuskunta Kainuun Kanerva, Osuuskunta Helahoito ja Osuuskunta Hand Q Käsiyöläisten Osuuskunta. Lisäksi tutustuttiin Hyrynsalmen Vanhustenkotiyhdistyksen toimintaan. Mukana 3 toimintaa suunnittelevaa henkilöä.
- 2) Oulu 1.4.2005. Tutustuminen osuuskunta ja hyvinvointiyrittäjyyteen. Työryhmä. Tutustuttu Oulun kotihoivaan, TeraPia Pia Orell-Liukkusen toimintaan ja Sirkku Tampion toimintaan. Sisältönä hoivapalvelut, osuuskuntatoiminta ja vaihtoehtoishoidot. Osallistujia 6 henkilöä.
- 3) Posio – Taivalkoski 27.5.2005. Himmerkki, Livon helmi, Uusitalon matkailutilan hyvinvointipalvelut, Metsäkylän Halkolan pirtti, Riitun vohkasu. Ideana löytää paikallisesti hyviä olemassa olevia ideoita hyvinvointipalveluihin. Osallistujia 2 henkilöä.
- 4) Tutustumismatka Jyväskylään 23. – 24.2.2006. Tutustuminen Hyvän olon pisteeseen, Ruusakotiin, Viitakotiin, Päiväkoti Aarresaareen, Matilda-kotiin, Tellustaaperot – päiväkotiin ja Klemmariin. Idoita tuli päiväkodeista, vanhusten yksiköistä, muusta vanhustoiminnasta ja nettipohjaisesta palveluoppaasta. Tutustuminen oli räätälöity työryhmälle. Osallistujia oli 7 henkilöä.
- 5) Tutustuminen Hutun kyläyöntekijätoimintaan 2.6.2006. Taivalkoski. Tutustuminen oli järjestetty toimintaa aloittavalle toimijalle. Osallistujia 2 henkilöä.

- **projektiorganisaation tutustumiskäynnit**

- 1) Ristijärvi 9.9.2004, tutustuminen Kainuun Hoivan toimintaan. Mukana projektivastaava ja toiminnanjohtaja. Tutustuttiin hoivaportaaliin, sijaisomaispalveluun ja osuuskuntatoimintaan
- 2) Tutustuminen ja puheenvuoro Hyrynsalmella 9.12.2004 Hyrynsalmen Vanhustenkotiyhdistyksen käynnistyvään kotiapuprojektiin. Mukana projektivastaava.
- 3) Ohjausryhmän tutustumismatka Kajaaniin ja Ristijärvelle 5.9.2006. Tutustuttiin Ristijärvellä Senioripoliksien toimintaan ja Kajaanissa OulujärviLEADERin Välke – projektiin (Välittäjäorganisaatiotoiminta). Mukana 4 osallistujaa.

6.2.3. Kyläkyselyt

Kyläkyselyt aloitettiin hankkeessa selvittämään ulkopuolisen avun tarvetta yksityisissä talouksissa ja kylän yrityksissä. Kysely suunnattiin kaiken ikäisiin kyläläisiin, koska hanke ei työskennellyt pelkästään ikääntyvien kyläläisten hyväksi. Ensimmäinen kysely muokattiin Itä-Taivalkosken kyläseuran alueelle. Kyselyn tekemisessä oli aktiivisesti mukana kyläseuran sihteeri Eija Soronen. Liitteenä Itä-Taivalkosken kyläkysely (Liite 3.) Muiden kylien kyselyn pohjana käytettiin samaa kaavaketta ja sitä muokattiin kylän tarpeiden mukaisesti. Kyselyissä huomioitiin loma-asukkaat ja yritykset. Kyselyt tehtiin siten, että ne antoivat samalla kyläseuralle muutakin tietoa asukkaiden tarpeista.

Seuraavassa kuviossa on molempien kuntien kyselyjen yhteenveto:

	aika	kyselyjä jaettu	palautui	löytyneet työntekijät	työll. kylä- työntekijät
Taivalkoski: - yhteensä		730	86	26	
Itä-Taivalkoski	01 / 2004	120	27	7	1 (+1)
Metsäkylä	07 / 2005	170	7	2	1
Kurtti	07 / 2005	130	17	11	
Loukusa	10 / 2005	120	15	4	1 (+1)
Asutusalue-Koitila	11 / 2005	122	16	1	(1)
Kosto – Inkee	08 / 2006	68	4	1	(1)
Kuusamo: - yhteensä		725	146	27	
Pohjois-Kuusamo	11 / 2005	n. 200	24	8	1
Vuotunki	selvitys tehty	kyläseura	4	-	-
Mäkelä	01 / 2006	100	34	5	(1)
Kuolion seutu	05 / 2006	330	63	10	1
Vasaraperä	06 / 2006	95	21	4	1
Itä-Kuusamo	selvitys tulossa				(1)
Hiltunen- Kallioluoma	selvitys tulossa				(1)
Mol. kunnat: - yhteensä		1455	232	53	6 (7)

Kyläkyselyjen tulokset olivat julkisia ja jäivät kyläyhdistysten ja yhteistyötoimijoiden käyttöön. Esimerkkinä saaduista tuloksista on liitteenä Kuolion seudun kylät ry:n kyläkyselyn yhteenveto. (Liite 4.) Työllistyneet kyläyöntekijät eivät ole kaikki kokoaikaisia. Kyläyöntekijät (vrt. kotityöpalvelu) tekivät siivousta, lastenhoitoa, ruuanlaittoa, omaishoitajan auttamista, pientä hoivapalvelua ja tukan leikkuuta.

Kyselyssä esille tulleet avun tarpeet ja työtä tarjonneet käytiin läpi ja välitettiin työ tarvitseville. Kyselyn kautta löytyi ja sai työtä pikkuremonttiin, maalaukseen, maatalouden apumieheksi, koiran hoitoon, lumitöihin, puiden kaatamiseen (tykkytalvi!) ja halontekoon. Erityispiirteinä tässä hankkeessa oli ikääntyvien liikuntaryhmien vetäjien etsiminen ja välittäminen sivukylillä (löytyi 10 henkilöä).

6.3. Yritys- ja kehittämissyhteistyö

6.3.1. Yrityssyhteistyö

Yhteistyöstä noin puolet oli toimivien yritysten kanssa tehtyä työtä. Koska paikkakunnalla toimi alkuvaiheessa yrittäjyyden kehittämisprojekteja, Aluekeskus toimi aktiivisesti ja Naturpolis Oy syntyi, tämän hankkeen pääpaino ei ollut varsinaisen yritystoiminnan ja –osaamisen tukeminen, vaan yhteistyön painopiste oli yrityksen toiminnassa. Yritystoiminnan kehittämistä tarvinneet ohjattiin eteenpäin kulloisenkin tarpeen mukaan (osuuskuntakoulutus, yrittäjäkoulutus ym.).

Yritysten kanssa tehty työ painottui tuotekehittelyyn, markkinoiden kartoitukseen, mahdollisuuksien etsimiseen, koulutustarpeiden selvittämiseen ja tiedon välittämiseen (esim. kunnilta yrityksille).

Aloittavien yritysten kanssa tehty työ oli markkinoiden selvittämistä, lisäkoulutuksen etsimistä, työtilaisuuksien järjestämistä ja verkoston löytymisen tukemista. Tärkeänä osana oli selvittää myös kuntien tarjoaman työn mahdollisuudet.

Sovittuja neuvotteluja yritysten / toimintaa suunnittelevien kanssa oli 69. Toiminnassa mukana oli 45 yritystä / toimijaa. Omarahoitusosuuden (tiiviisti toiminnassa mukana) maksaneita oli 22 toimijaa / yritystä.

6.3.2. Yhteistyö Hyvinvointitoimialaryhmän kanssa

Hanke toimi samalla alueella Hyvinvointitoimialaryhmän kanssa, joten oli luontevaa tehdä yhteistyötä. Paras apu – hanke pyrki löytämään oman paikkansa hyvinvointitoimijoiden kentästä.

Toimialaryhmän kanssa yhteistyössä järjestettiin koulutuksia ja tutustumiskäyntejä. Hyvinvointitoimialaryhmän kokouksiin osallistuttiin säännöllisesti. Yhteistyön kautta löytyi hankkeeseen osallistuneille yrityksille luontainen kanava tulla mukaan toimialaryhmän toimintaan (tuli tutuksi). Samalla Paras apu – hankkeen verkostolle löytyi jatkossa luontainen kanava verkottumiseen (jatkuuus).

Paras apu – hanke oli esittelemässä työtään Kansallisessa Hyvinvointifoorumissa 31.8.2006 Kuusamossa. Vastuullisena järjestäjänä toimi Hyvinvointitoimialaryhmä. (muuta järjestäjiä olivat lisäksi STM, Stakes ym.) Tilaisuuden jälkeen tuli yhteydenotto Savosta kotityöpalveluiden kehittämisessä. Sieltä pyydettiin hankkeen loppuraportti käyttöön (kotityöpalveluiden kehittämisen ideat).

6.3.3. Tukipalveluiden edistäminen

Tukipalveluiden kehittymistä edistettiin eniten sivukylien kylätyöntekijätoiminnan kehittämällä. Tukipalveluilla tarkoitetaan tässä raportissa kuntien tarjoaman kotihoidon tueksi tarjottavia palveluja: siivous, ateriapalvelu, pyykkipalvelu, lumityöt, asiointi.

Hanketoiminta ei pystynyt kattavasti ja kokonaisvaltaisesti edistämään tukipalveluiden kehittymistä ja verkottumista. Puuttuiko ”valtuutus”. Mielenkiintoinen kysymys?

Tulevassa Välittäjäorganisaatiotoiminnassa pyritään tämäkin osio ottamaan huomioon.

6.3.4. Palveluseteliyrittäjyyden edistäminen

Kuusamon kaupungin kotihoidon palvelusetelin käyttöä pyrittiin edistämään koko hankeajan. Työ ei tuottanut tuloksia sanottavasti. Hyviä palveluseteliyrittäjäksi aikovia kyllä löytyi useampiakin (5 – 6), mutta kynnys omaan yritykseen oli korkea. Työtä olisi ollut ja toimintakanava valmiina.

Toiminnassa tehtiin yhteistyötä Kuusamon kaupungin Vanhustyön kanssa.

Joulukuussa 2006 aloittaa Taivalkoskella palveluseteliyrittäjäksi aikova työntekijä yritystoiminnan.

Tässäkin taitaa olla kysymys sitkeästä työstä, jossa tulosta syntyy vasta sinnikkään työn tuloksena.

6.3.5. Kylätyöntekijätoiminnan kehittyminen

Koko hankkeen ajan tehtiin tiivistä työtä asenteiden muuttumiseksi myönteiseksi verovähennykseen oikeuttavaa kotitaloustyötä kohtaan. Selkeästi huomattiin, että normaalihintaisen kotityöpalvelun ostaminen vaatii kehittämisaikaa. Alueella toimineet erilaisilla tukimuodoilla työllistetyt kotityöntekijät olivat väärinä markkinoita. Edelleen haluttiin ”ilmaista” työtä. Tästä hyvänä esimerkkinä oli Itä-Taivalkosken (Huttu) kylätyöntekijäprosessi. Seuraavassa on verrattu ensimmäistä kylää ja Kuolion kylää siinä vaiheessa, kun kylätyöntekijäidea lähti vauhdilla käyntiin. Ajallisesti prosessi nopeutui huomattavasti.

Kylätyöntekijätoiminnan käynnistyminen:

	10 /04	1/ 05	6/05	12/05	6/06	9/06
Itä-Taivalkoski	toim idea	kysely	yritys toimii tutor	koko- päiväinen toiminta muiden toimijoiden kanssa	lisätyöntekijän tarve.	
Kuolio					toim.idea kysely	yritys toimii toisten toimijoiden tukeminen

Kyselyjen pohjalta syntyneitä yritystoimintaa hanke ei ohjannut, vaan toiminnan annettiin syntyä olemassa olevia toimijoita tai asiasta kiinnostuneita ihmisiä kunnioittaen.

Hanke ei järjestänyt yrittäjäyyskoulutusta, vaan toimijat hankkivat sen olemassa olevia kanavia hyödyntäen. Kylätyöntekijät eivät olleet toiminnan alkuvaiheessa kiinnostuneet työhön liittyvästä lisäkoulutuksesta. Hanke ei järjestänyt koulutusta, koska työ koettiin tärkeämmäksi kuin tieto (alkuajan mukava innostus työhön!). Koillis-Suomen Aikuiskoulutuksen kotityöpalvelukoulutus toi uuden lähestymistavan asiaan. Toiminta alkoi kehittymään ammatillisempaan suuntaan.

Kylätoimijoiden luontainen verkottuminen tapahtui toimintaideoiden, käytännön kokemusten ja konkreettisen tiedon (sopimusmallit, laskutus ym.) jakamisen kautta. Itä-Taivalkosken (Hutun) kyläseuran sihteerin Eija Soronen ja työntekijä Katri Räisänen edistivät ansiokkaasti toiminnan leviämistä tukemalla aloittavia kylätyöntekijöitä. Suluissa muuhun työhön, kuin kylätoimijoiksi työllistyneet. Tarkoittaa ainoastaan selkeästi kyselyn ja yhteistyön pohjalta työllistyneitä.

Taivalkoski:

	Huttu	Metsäkylä	Kurtti	Loukusa	Asutusalue - Koitila	Kosto – Inkee
toimintaidea	11 / 04	06 / 05	04 / 05	08 / 05	08 / 05	08 / 05
kyläkysely	01 / 05	07 / 05	07 / 05	10 / 05	11 / 05	08 / 06
yrittäjän / toimijan etsintä	11 / 04 – 06 / 05	06 / 05	08 / 05	08 / 05	08 / 05	08 / 05
yritys toimii	06 / 05	08 / 05	-	04 / 06	12 / 06	12 / 06
kokopäiväinen	09 / 05	-	-	-	?	?
kohdealue laajenee	02 / 06	-	(09 / 05)	-	12 / 06	12 / 06
lisätyövoiman tarve	12 / 05	-	-	06 / 06	-	-
tutor- toiminta toisille	X	-	-	-	-	-
yrittäjäkurssi	X		(X)	X	X	X
aikaisempi kokemus	-	X	(X)	X	X	X

aikaisempi koulutus	X	X	-	X	X	X
lisänä jokin erityinen työ	-	X	X	X	X	X

Kuusamo:

	Pohjois-Kuusamo	Mäkelä	Vuotunki Määttä	Kuolio	Vasara-perä	Hiltunen-Kallioluoma	Itä-Kuusamo
toimintaidea	11 / 05	12 / 05	11 / 05	03 / 06	06 / 06	06 / 06	09 / 06
kyläkysely	11 / 05	01 / 06	selv.	05 / 06	07 / 06	10 / 06	10 / 06
yrittäjän / toimijan etsintä	12 / 05	02-09/06	12/05-09/06	06 / 06	06 / 06	08 / 06	09 / 06
yritys toimii	X	-	-	09 / 06	09 / 06	?	10 / 06
kokopäiväinen	X	-	-	?	?	?	?
kohdealue laajenee	-	-	-	?	?	?	10 / 06
lisätyövoiman tarve	-	-	-	?	?	?	?
tutor – toiminta toisille	X	-	-	X	X	-	-
yrittäjäkurssi	-	X	-	X	X	-	X
aikaisempi kokemus	X	-	-	-	X	-	-
aikaisempi koulutus	-	X	-	X	-	-	X
lisänä jokin erityinen työ	-	X	-	X	-	-	X

Aikaisempi kokemus ja koulutus tarkoittaa tässä kylätyöntekijän työssä tarvittavaa lisäarvoa. Jokin erityinen työ tarkoittaa muuta lisätyötä, esim. liikunnanohjaaja, liikuntaryhmien vetäjä, muu yrittäjäyys, rinnakkainen työ, lähihoitaja tai jalkahoitaja.

7. TULOKSET

7.1. Avaintulokset

Tärkeimpiä tuloksia toiminnassa olivat markkinahintaisen kylätyöntekijätoiminnan käynnistyminen ja välittäjäorganisaatiotoiminnan tyyppinen työn ja työntekijöiden saaminen kohtaamaan.

7.1.1. Kylätyöntekijätoiminta

Kylätyöntekijätoiminnassa palvelut olivat markkinahintaisia ja kustannuslähtöisiä. Kehitetty kylätyöntekijätoiminta ei sisältänyt kilpailua vääristäviä tekijöitä. Asiakkaat saivat palvelusta kotitalousvähennyksen. Yritykset määrittivät oman hintansa, hinnan määrittely oli terveesti kustannushakuista. Koska toimija tuli alueen sisältä, säästö matkakustannuksissa oli kilpailuetu. Kehitetyissä palveluissa ei ollut tukia.

Kylätyöntekijöistä kaksi työllistyi kyläyhdistyksen palvelukseen, kaksi työllistyi olemassa olevaan yritykseen, joka laajensi toimintaansa ja kaksi (kolme – neljä) perusti oman yrityksen.

7.1.1.1. Taivalkoski

Taivalkoskelle syntyi hankeaikana melkoisen kattava kylätyöntekijäverkosto sivukylille. Loppuvuodesta 2006 se kattaa 5 kyläaluetta. Työntekijöitä on 5. Heistä kokopäiväinen on yksi (toinenkin näyttää työllistyvän kokopäiväisesti).

7.1.1.2. Kuusamo

Kuusamossa kylätyöntekijäverkosto on vauhdilla syntymässä ja laajenemassa loppuraportin tekoaikana. Syyskuussa 2006 toiminta kattaa 3 kylää. Työntekijöitä on 3; yksi kokoaikainen ja kaksi osa-aikaista. Työllistymässä on 2 työntekijää kahdelle laajalle kyläalueelle.

7.1.1.3. Sisältö, koulutus, rajanveto sosiaalipalveluihin

Kylätyöntekijätoiminnan sisältö kehittyi sekä työntekijöistä että kyläalueelta käsin. Alueellisesti työstä tuli omaa kylää palvelevaa.

Koillis-Suomen Aikuiskoulutus aloitti kotityöpalvelukoulutuksen elokuussa 2006. Koulutuksen aloitti Kuusamossa kolme kylätyöntekijää.

Kylätyöntekijätoiminnan kehittyessä ja kotipalvelun palvelusetelin mahdollisen käytön takia toimintaa pitää jatkossa tarkastella myös sosiaalipalveluista käsin ja luvanvaraisuus ja työhön perehtyneisyys (koulutus, kokemus) tulee ottaa huomioon.

7.1.1.4. Asennemuutos kotitalousvähennyksen käytössä

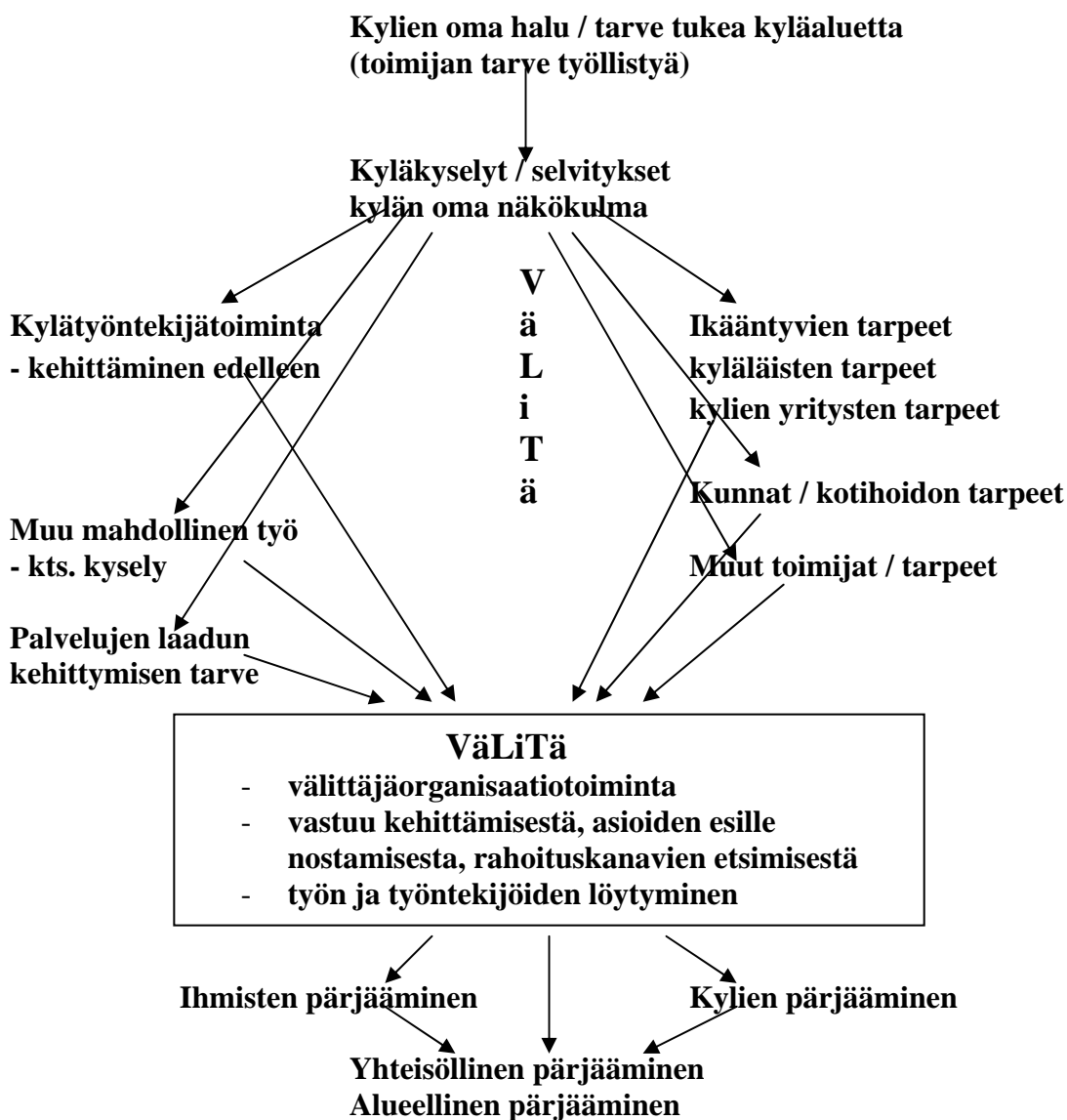
Alueella tapahtui hanketyön seurauksena merkittävä muutos suhtautumisessa normaalihintaisen kotityöpalvelun käyttöön. Palvelusta olivat valmiita maksamaan jopa ikäihmiset.

7.1.2. Välittäjäorganisaatiotoiminta

Tämän hankkeen näkökulmasta tukipalveluiden organisointi tukemaan kuntien kotihoidon palveluja syntyy samantyyppisen normaalin (kaikenikäisiä palvelevan) palvelujen kehittymisen kautta. Toiminnan pohja on siten tarpeeksi laaja ja taloudellisesti kannattavampi.

Hanketoiminnan ja kehittämisen tuloksena on syntynyt Välittäjäorganisaatiotoimintaa (työ ja tekijät löytävät toisensa). Välittäjäorganisaatiotoiminnan sisällä ja yhtenä osana on Tukipalveluiden organisointimalli. Sisäänrakennettu tavoite on tukipalveluja tarvitsevien ihmisten laadukkaat, lähellä olevat palvelut, tiivis yhteistyö kunnan kanssa, joustava tiedonkulku ja toiminnan kehittämisen tukeminen.

Seuraava kuvio selvittää asiaa Paras apu – hankkeen näkökulmasta:

7.1.2.1. Tukipalveluiden organisointimalli

Tukipalveluiden organisointimallia on Paras apu – hankkeessa tarkasteltu sivukylien näkökulmasta ja normaalin, kaikille tarjottavan palvelun kautta.

Taivalkosken kunnan toimintakulttuuri kotihoidossa pystyi hyödyntämään syntyneen kyläyöntekijäverkoston. Verkosto syntyi hankkeen puolivälissä ja ennätti kehittyä paremmin.

Kuusamossa kyläyöntekijätoiminta kehittyi nopeasti eteenpäin raportointihetkellä ja verkoston hyödyntäminen täysipainoisesti kaupungin kotipalvelussa tulee kehittymään.

Tukipalveluidenkehittyminen sivukylillä osana kyläyöntekijätoimintaa vaatii kunnalta malttia olla ohjailmatta syntyvää toimintaa. Palvelun tuottajat joutuvat silloin kehittämään toimintaansa taloudellisesti vakaasti, ottamaan huomioon kyläyhteisön tarpeet ja hankkimaan omaehtoisesti lisäkoulutuksen. Toiminnan vapaan kehittymisen kautta syntyy muuntautumiskykyistä, taloudellisesti kannattavaa toimintaa.

7.1.2.2. Kyläyhteisö voimavarana ja resurssina (sivukylien pärjääminen)

Hankkeen toiminnan lähtökohtana oli ajatus kyläyhteisöstä voimavarana ja potentiaalisena resurssina. Hanketoiminta auttoi kyliä näkemään kyläyöntekijätoiminnassa omat mahdollisuudet ja toimintaa eteenpäin viemässä oli oman kylän toimijat / yritykset. Hanke ei tehnyt kylien puolesta työtä eikä pakottanut kehitystä etenemään.

Saadun kokemuksen mukaan toiminta edisti kyläyhdistysten vastuuta oman kylän pärjäämisestä. Ihailtavaa vastuunottamista syntyi erityisesti Itä-Taivalkoskella, Käylässä, Kuoliolla, Kurtissa ja Hiltunen – Kallioluomalla.

Toiminnan tuloksena syntyy myös muuta arvoa kyläalueille. Ei pelkkiä työsuorituksia. Syntyy esimerkiksi lapsiperheille tukea ja jaksamista, ikääntyville yhteisön tukea ja elämässä mukana olemista. Kokonaisuutena ajateltuna välittäjäorganisaation kehittämistyö edistää tehokkaasti sivukylien ikääntyvien pärjäämistä.

7.1.3. Hyvinvointiyrittäjyyden kehittyminen

Hankkeen avaintyö oli toiminnan aikana pyrkiä lukemaan hyvinvointiyrittäjyyden mahdollisuuksia erityisesti sivukylillä. Hanke pyrki omalta osaltaan edistämään yrittäjänä ja toimijana kasvamista ja kypsymistä. Esimerkiksi kyläyöntekijätoiminnan pitkäjänteinen kehittyminen ja matkailun tulo mukaan muutamilla yrittäjillä.

Erityisiä haasteita tulee olemaan kehittämisessä lähivuosina kyläyöntekijöiden työn tekemisen ja toiminnan laajentumistarpeet. Yrittäjien täytyy myös opetella itse lukemaan ympäröivää maailmaa. Tässä on varmasti pienelle yrittäjälle tuki tarpeen -> haaste julkisille toimijoille. Yrittäjänä

pärjääminen sivukylillä vaatii kilpailutilanteen huomioimista, laadun kehittymistä ja yhteisön muutoksien huomioon ottamista.

7.1.3.1. Syntyneet uudet yritykset

Uusia yrityksiä tai toimijoita syntyi yhteensä 7, näistä 5 uutta ja kaksi entisen toimijan uutta työtä. Näistä Taivalkoskelle 1, Kuusamoon 5. Kaikki työllistyneet olivat naisia. Hankkeessa mukana olleista työllistyi hankeaikana toisten palvelukseen kaksi henkilöä. Syntyneistä yrityksistä kaksi oli kylätyöntekijätoimintaan, kaksi kuntoutus / liikuntayrittäjää ja kaksi olemassa olevaa toimijaa laajensi toimintansa kylätyöntekijätoimintaan.

Lokakuun alussa 2006 aloittaa Kuusamossa yksi uusi kylätyöntekijäyrittäjä ja joulukuussa 2006 taivalkoskella monialainen hyvinvointiyrittäjä, jonka yhtenä työnä tulee olemaan kylätyö / kotityöpalvelu (muut vahvuudet; kotipalvelun palveluseteliyrittäjä / jalkahoitaja)

7.1.3.2. Toimintaa kehittäneet yritykset

Toimintaa kehittäviä yrityksiä oli 8, näistä Taivalkoskella 4 ja kolme Kuusamossa. Näissä yrityksissä yhteistyö lisäsi toimintamahdollisuuksia selvästi. Mukana olevia yrityksiä ja toimijoita 45 koko hankeaikana. Lukuun ei ole laskettu yksityisiä henkilöitä, jotka suunnittelivat yritystoimintaa (ei tulosta). Mukana olleista toimijoista maatilakykentäisiä oli 4. Tilojen emännät hankkivat lisätyötä kyläalueeltaan.

Hankkeen tuella toimintaansa merkittävästi kehittäneistä toimijoista oli kuntoutusyrittäjiä kaksi ja kylätyöntekijätoimijoita kolme. Erityispiirteenä tässä ryhmässä oli ikääntyvien toimintakykyä tukevan toiminnan kehittyminen sivukylillä. Lisäksi pienimuotoisesti sai lisää työtä tai kehitti toimintaansa 22 yritystä tai toimijaa.

7.1.3.3. Yksityisten yritysten koulutusyhteistyö

- yksityiset vanhusyksiköt

Hankkeen vanhusyksiköiden koulutuksen tuloksena syntyi yksityisten vanhusyksiköiden koulutusyhteistyö (ens. aloituspalaveri 25.11.2005). Yhteinen hyvän palautteen saanut koulutus järjestettiin 24.5.2006 Kuusamossa. Toiminta jatkuu Hyvinvointitoimialaryhmän tuella.

- kuntoutusyrittäjät

Kuntoutusyrittäjien yhteinen koulutus oli 25. – 26.9.2006, se onnistui erinomaisesti. Koulutukseen osallistui viidestä yksiköstä työntekijöitä ja yrittäjiä sekä yksittäisiä toimijoita. Yhteistyön

jatkuminen vaatii vielä selvittämistä. (Koulutus hanketyön loppuvaiheessa, jatkon järjestämistä ei ennätetty tehdä)

7.1.3.6. Hyvinvointiyritysten verkostoituminen

Erityisesti Taivalkoskella hankkeen alkuvaiheessa järjestetty yrittäjyyteen liittyvä koulutus tuki yritysten ja toimijoiden verkostoitumista. muut toimijat tulivat tutuksi. Verkoston kautta hankittiin omaan yritykseen erityispalveluja (esim. kuntoutus), siivousta, koulutusta ja jopa työllistettiin verkostoyrityksiin.

Vanhusyksiköt ja kuntoutusyrittäjät verkostoituivat koulutuksen kautta molemmissa kunnissa.

Kyläyöntekijöiden verkoston hyödyntäminen oli ihanteellista. Itä-Taivalkosken toimijat olivat selkeästi tutoreina aloittaville kyläyöntekijöille. Tuki oli konkreettista, pyyteetöntä apua: ideoita, toiminnan sisällön siirtämistä, laadittujen kaavakkeiden lainaamista. Kotityöpalvelukoulutuksessa tällä hetkellä olevilla työntekijöillä on syntynyt oma vastaava verkosto Kuusamossa.

Hyvinvointitoimialaryhmää on tehty tutuksi koko hankeajan. Osa yrityksistä ja toimijoista kokee toimialaryhmätyön todella tärkeäksi.

7.1.3.5. Hyvinvointimatkailun kehittyminen

Kuten otsikosta voi päätellä, hankkeessa ei erityisesti kehitetty hyvinvointimatkailua, vaan toiminta kehittyi muun toiminnan oheistuotteena osana yritysten erityisosaamista ja tuotekehittelyä.

Hyvinvointimatkailu kehittyi pienimuotoisesti hankkeessa mukana olevan yrittäjän toimesta. Kehittäminen otti huomioon selkeästi hyvinvointipalvelujen erityispiirteen matkailussa. Toimintaa kehittävä yrittäjä siirtyi rohkeasti hankkimaan matkailussa tarvittavaa erityisosaamista.

Tutustumismatka Lappiin antoi ideoita kaikille mukana olleille hyvinvointimatkailun kehittämisen suunnasta. Selkeästi ns. kylpyläkulttuurin rinnalle tarvitaan luonnosta ja toimintaympäristön perinteistä kumpuavaa hyvinvointimatkailua.

7.2. Muut tulokset

7.2.1. Hoiva- ja tukipalveluopas

Paras apu – hanke ei tehnyt kovin aktiivisesti töitä palveluoppaan tekemiseksi. Molemmissa kunnissa oli tuoreet palveluoppaat, joten siihen ei tämän hankkeen näkökulmasta ollut tarvetta. Painopiste toiminnassa oli löytää ja saada syntymään tukipalveluoppaaseen toimijoita. Ensin toimijat, sitten opas. Hankesuunnitelmassa ei oltu painotettu tätä osiota hankkeen omana työnä.

Kuusamon kaupunki / Naturpolis Oy on neuvottelemassa Jyväskylässä toimivan Klemmari-hankkeen kanssa verkkopohjaisen palveluoppaan tulosta paikkakunnalle. Paras apu – hanke kävi tutustumassa Jyväskylän matkalla Klemmarin toimintaan. Ongelmana tällä hetkellä on se, että Paras apu – hankkeessa syntyneet uudet toimijat ovat liian pieniä verkkopohjaisen palveluoppaan käyttäjiksi ja kustantajiksi.

7.2.2. Koillis-Suomen Wellnessverkosto – hanke

Paras apu – hankkeen hanketoiminnan kehittyminen nosti esille hyvinvointiyrittäjyyden erityistarpeita alueella. Hyvinvointitoimialaryhmä / Naturpolis oy teki hankehakemuksen toimialan edelleen kehittämiseksi.

7.2.3. Syntyneet uudet tuotteet

Uusilla tuotteilla tarkoitetaan tässä yrityksen kannalta uusia tuotteita. Syntyneet uudet tuotteet ovat raportointihetkellä jo osa yrityksen normaalia toimintaa.

1) koulutuspalvelut; 6 uutta tuotetta, käytössä kolmella yrittäjällä (liittyivät hoivayritysten koulutukseen, liikuntaryhmien vetäjäkoulutukseen, kuntoutusyrittäjien koulutukseen) Lisäksi Caritas - säätiö kehitti Paras apu – hankkeen koulutusta varten tarjotun koulutuspaketin vanhuksyksiköille omasta koulutuksestaan (tiedettiin korkeatasoiseksi ja käytännönläheiseksi) Caritas - säätiö aikoi kaupata koulutusta myös muille toimijoille!

2) kylätyöntekijä (kotityöpalvelu); neljällä yrityksellä / toimijalla päätuote, kolmella sivutuote

3) liikuntaryhmien vetäminen; 11 yrittäjällä / toimijalla lisätuotteena, yhdellä merkittävä lisä työssä

4) hyvinvointimatkailetuotteet; yhdellä tärkeä osa, yhdellä lisänä

7.2.4. Kyläkyselyn muut tulokset

Kyläkysely antoi ideoita kyläyhdistyksille toimintaan, tuki kyläalueiden pärjäämistä ja välillisesti ikäihmisten pärjäämistä kylällä omalta osaltaan. Kyselyn pohjalta tuli lisätyötä jonkin verran muillekin kylän yrityksille.

7.2.5. Hanketoiminnan luotettavuus

Paras apu –hanke vaikutti osaltaan hanketoiminnan luotettavuutta lisäävästi sivukylillä. Esimerkkinä tästä on erään osallistujan arvio toiminnasta:

Ihmiset huomaavat, että erilaisista hankkeista on ihan oikeasti hyötyä – osallistuminen ja ihmisten aktiivisuus hankkeita kohtaan kasvaa. Kun aktiivisia ihmisiä löytyy, vastaavanlaisia kyläyhtymiä varmaan nousee pystyyn myöhemminkin.

8. KUSTANNUKSET, RAHOITUS JA RESURSSIT

8.1. Taloushallinnon järjestäminen

Hankkeen taloushallinnosta vastasi Koillismaan Palveluyhdistys ry. Se osti taloushallinnon palvelut Talenomilta / Tilipalvelu Creditiltä. Paras apu – hankkeella oli Palveluyhdistyksen kirjanpidossa oma kustannuspaikka, siihen kirjattiin vain hankkeelle kuuluvat kustannukset ja tuotot.

8.2. Rahoitussuunnitelma ja toteutuneet kustannukset

25.9.2006 (laskettu ja arvioitu kustannukset loppuajalle)

Päätöksen mukainen rahoitussuunnitelma oli seuraava:

Julkinen rahoitus	96.716,70 €(90 %)
siitä:	
- EU (EMOTR)	48.358,35 €(50 %)
- valtion rahoitusosuus	29.014,90 €(30 %)
- kuntien rahoitusosuus	19.343,45 €(20 %)
- muu julkinen rahoitus	0,00
Yksityinen rahoitusosuus	10.746,30 €(10 %)
Yhteensä:	107.463,00 €

Hyväksytty kustannusarvio:

Palkat sivukuluineen	44.191,00 €
Ostopalvelut, palkkiot ja niiden sivukulut	35.488,00 €
Matkakulut	9.494,00 €
Luontoissuoritukset, talkootyö	5.372,50 €
Muut kustannukset, vuokrat	1.659,00 €
Muut kustannukset, toimistokulut	11.258,50 €
Yhteensä:	107.463,00 €

Toteutuneet kustannukset:

Palkat sivukuluineen	42 356,74 €
Ostopalvelut, palkkiot ja sivukulut	20 496,22 €
Matkakulut	7 242,16 €
Luontoissuoritukset, talkootyö	1 634,76 €
Muut kustannukset, vuokrat	1 158,28 €
Muut kustannukset, toimistokulut	7 516,10 €
Yhteensä:	80 404,26 €

Poikkeamat hyväksytyyn kustannusarvioon:

	hyväksytyy	toteuma	erotus
Palkat sivukuluineen	44.191,00 €	42 356,74 €	1 834,26 €
Ostopalvelut, palkkiot / sivukulut	35.488,00 €	20 496,22 €	14 991,78
Matkakulut	9.494,00 €	7 242,16 €	2251,84 €
Luontoissuoritukset, talkootyö	5.372,50 €	1 634,76 €	3737,74 €
Muut kustannukset, vuokrat	1.659,00 €	1158,28 €	500,72 €
Muut kustannukset, toimistokulut	11.258,50 €	7516,10 €	3742,40€
Yhteensä:	107.463,00 €	80 404,26 €	27058,74 €

Toteutunut rahoitusrakenne:

Julkinen rahoitus (90 %), yhteensä siitä	72 363,85 €
- EU:n rahoitusosuus 50 %	36 181,93 €
- valtion rahoitusosuus 30 %	21 709,16 €
- kuntien rahoitusosuus 20 %	14 472,77 €
Yksityinen rahoitus (10 %) yhteensä	8 040,41 €
- yksityinen, rahallinen osuus	6 405,65 €
- luontoissuoritukset, talkootyö	1 634,76 €
Yhteensä:	80 404,26 €

Omarahoituksen kertymä talkootyön osalta jäi koko hankeajan arvioitua pienemmäksi. Rahallisen osuuden kertymä hankkeen loppuvaiheessa oli suurempi kuin arvioitiin suhteessa kokonaiskuluihin vuoden 2006 aikana. Omarahoitukseen käytettiin siten vuoden 2006 maksatuksessa ensin rahallinen raha ja lisäksi tarvittava puuttuva pieni osuus talkootyöstä.

8.3. Toiminnan resurssit

Hankkeella oli rahoitussuunnitelman mukaisesti ½ päiväinen projektivastaava. Hanke ei käyttänyt perustoiminnassaan muita työntekijöitä. Koulutuksen vaatimat resurssit (kouluttaja, tilat, ym) hankittiin tapauskohtaisesti ja kilpailutettiin.

9. TOTEUTTAMISEN JA TULOSTEN ARVIOINTI

Paras apu – hanke pääsi Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksen suosituksesta mukaan Helsingin Yliopiston Imatran yksikön, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia tutkimukseen. (Oppia tuloksista, Maaseudun hyvinvointipalveluyrittäjyyttä edistävien hankkeiden arviointi ja hyvien käytäntöjen edistäminen Kaakkois-Suomessa)

Arviointi ja siihen liittyvät haastattelut suoritettiin tammikuussa 2006. Tässä raportissa käytetään siinä saatuja tuloksia.

9.1. Kehittämiskeskus Palmenian arviointi

Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian selvitys Oppia tuloksista – maaseudun hyvinvointipalveluyrittäjyyttä edistävien hankkeiden arviointi ja hyvien käytäntöjen edistäminen valmistui 28.2.2006. Selvityksessä arvioitiin viisi ohjelmakaudella 2000 – 2006 toteutettua maaseudun hyvinvointipalveluja edistänyttä hanketta. Selvitystyön tulokset palvelevat Kaakkois-Suomen hyvinvointipalveluyrittäjyyden kehittämishankkeita. Tuotettua tietoa voidaan hyödyntää ALMA 2007 – 2013 ohjelmakauden Kaakkois-Suomessa toteutettavien maakunnallisten tavoitteiden mukaisten hyvinvointipalveluyrittäjyishankkeiden rahoituskriteerien selkiyttämisessä. Paras apu – hankkeen loppuraporttiin on koottu selvityksestä Paras apu – hanketta koskevia tuloksia. Valinnan kriteerinä oli ollut se, että hanke oli tukipalveluiden organisointimallin kehittäjä ja TE – keskus suosittelee hanketta arvioinnin kohteeksi.

Arvioitavista hankkeista toiminnallisesti onnistuneimpia hankkeita olivat ne hankkeet, jotka edustivat selkeästi jotain monituottajamallin versiota (kuntavetoinen toteutus – järjestövetoinen toteutus – yksityisvetoinen toteutus). Paras apu – hanke edusti selkeästi yksityisvetoista toteutusta. Hankkeessa edettiin arvioinnin mukaan onnistuneesti toimintaympäristön rakentamisen (mm. asenteellinen työ kylissä) kautta toimijoiden kehittämiseen.

Hankkeen elinkaareen pitää sisällyttää ajallisesti pitkäkestoisempi näkemys siitä, millä tavalla palvelut rakennetaan, mihin ne kiinnittyvät ja mikä on näiden rooli suhteessa kunnan palvelurakenteeseen. (Oppia tuloksista – selvitys, 2006, s. 19)

9.2. Hankkeen oma arviointi

Hankkeen itse tekemään arviointiin kuuluivat ohjausryhmän arviointikysely, hankkeeseen osallistuneiden arviointikysely sekä yksittäisistä toiminnoista pyydetty suullinen ja kirjallinen arvio. Ohjausryhmän arviointikaavakkeena käytettiin Myötäle ry:n kaavaketta. Osallistuja-arvioinnissa samaa kaavaketta muokattiin osallistujille sopivaksi.

9.2.1. Ohjausryhmän arvio

Arviointikysely tehtiin elokuussa 2006. Kyselyt lähetettiin kaikille ohjausryhmän jäsenille. Kyselyjä palautui neljä. Liitteenä arviointikysely (Liite 5.)

Arvio hankkeen toteutuksesta:

- miten onnistuttiin, toimintaympäristön muutokset

Hanke toteutettiin määrätietoisesti ja suunnitellusti. Ohjausryhmä pidettiin ajan tasalla sekä hankkeen etenemisestä, taloudellisesta tilanteesta että syntyneistä ongelmista. Ongelmien ei annettu pysäyttää hanketta ja määrätietoisuus tuotti tulosta.

Suurelta osin hyvin. Kaikkien tavoitteiden osalta ei päästy eteenpäin esim. tukipalveluiden organisointi.

Hankkeen toteutus onnistunut hyvin / toteutuksessa onnistuttiin hyvin.

Toimintaympäristö muuttui entistä myönteisempään suuntaan koulutusten, tiedottamisen ja eri toimijoiden kokoontumisten myötä. Hanke selvästi edisti eri toimijoiden aktiivisuutta.

Alettiin hyväksyä, että hoivayritysten työ / palvelut eivät ole ilmaista.

Toimintaympäristö säilynyt fyysisesti ennallaan, mutta asenteet muuttuneet ko toimintaa kohtaan myönteisimmiksi, ehkäpä juuri tämän hankkeen ansiosta.

Arvio hankkeen tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta:

- seudulliset, paikalliset vaikutukset

Vaikutukset ovat sekä paikallisia (esim. Taivalkosken sivukylien hyvät tulokset), että seudullisia. Koko Koillismaalla aikaansaatu ”herääminen” palveluyrittäjien aktiiviseen yhteistyöhön ja palvelutuotannon monipuolistumiseen.

Vaikutukset ovat paikallisia ja seudullisia

Seudullisia positiivisia vaikutuksia, myös hankealueen Kmo-Tki ulkopuolelle – Posio

Kuusamon ja erityisesti Taivalkosken sivukylille syntyi hoivayrittäjyyttä.

Määrälliset tavoitteet:

Myös määrälliset tavoitteet ovat kohtuullisen hyvät. Alkuvaikeuksien jälkeen kiinnostus saatiin heräämään ja uusia toimijoita syntyi. Huomioon ottaen kuntien koon ja sivukylien asukasmäärät, tulokset ovat realistiset.

Toteutuminen hyvä.

Määrälliset tavoitteet saavutettiin erinomaisesti, osittain moninkertaisina. Määrälliset tavoitteet ylitettiin.

Laadulliset tavoitteet:

Hanke saavutti yleiset tavoitteensa siinä, että esim. eri kuntien välinen yhteistyö palvelutuottajien osalta kehittyi ja tiivistyi. Lisäksi saatiin tietoa eri kuntien tilanteista ja tulevaisuuden näkymistä.

Hanke saavutti välittömät tavoitteensa kohtuullisen hyvin sekä Taivalkoskella että Kuusamossa. Toiminnan tarkoitus toteutui ja se antaa pohjaa myös tulevaisuuteenkin.

Pääosin hyvä. Saavutti.

Laadullisista tavoitteista sosiaalisia vaikutuksia on saavutettu ja aikaansaatu kiitettävästi.

Muut tulokset:

Hyvä yhteistyö Hyvinvointitoimialaryhmän kanssa

Asennemuutos maaseudulla kotipalveluyrittäjyyttä kohtaan ollut huimaa!

Toteutuksen analyysi:

Onnistumiset: Sivukyliä aktiivisuus kotitalousyrittäjyyteen oli positiivista. Kunnissa on nyt uusia palveluyrittäjiä. ja koska kuntien oma toiminta ei voi vastata kasvavaan kysyntään, on kuntalaisilla mahdollisuus saada palvelut yksityisiltä yrittäjiltä ja kylätoimijoilta.

Toteutus onnistui hyvin hankemaailman kamalasta byrokratiasta huolimatta. Toimintaryhmältä saatu hyvin neuvoja ja ohjeita.

Hidas yrittäjien liikkeelle lähtö – tukipalveluiden organisointi ei edennyt.

Hankkeen hallinnointi oli vaativaa.

Vastoinkäymisinä koettiin hidas alkuvaihe, uusien ja jo olemassa olevien yrittäjien passiivisuus ja ”arkuus”. Myös kotipalveluyrittäjyyden ”uutuus” ja ennakkoluulot, sekä tiedon puute vaikeuttivat alkua.

Vaikeuksista selvittiin sitkeällä työllä ja tiedottamisella, koulutuksella, tutustumisretkillä ja yhteisillä kokoontumisilla. kyläkyselyt ja palvelukartoitukset selvensivät tilannetta eri kylillä. Etenkin hankkeen ”jalkautuminen” sivukylille tuotti tulosta.

Hankkeen vaikutukset pidemmällä tähtäimellä:

Hyvä pohja jatkotyöskentelylle.

Alueelle syntynyt uutta yritystoimintaa, joka jatkaa toimintaansa. Toimintamallina Välittäjäorganisaatiotoiminta käynnistynyt. / ns. välittäjäorganisaatio jatkaa toimintaa

Toiminta tulee nähdäkseni samaan vakaan aseman tulevaisuudessakin, koska kuntien osuus palveluiden tuottajana edelleen supistuu. Näin tulee tilaa paikallisille toimijoille. Myös yritysten saamat hyvät kokemukset verkostoitumisesta ja toistensa tukemisesta antavat hyvän pohjan toiminnan kehittymiselle.

Syntyneet jatkotarpeet:

Kotipalveluyrittäjyys maaseudulla onnistuu! Yritysten yhteisten koulutusten myötä yritysten yhteistoiminta tulee jatkumaan.

Tarvetta / kysyntää hoivayrittäjyydelle on. Se pitää saada ammattimaiseksi; oikea hinnoittelu.

Näkisin, että yrittäjien tukeminen jatkossakin olisi tarpeen, samoin verkostoitumisen vahvistaminen koko Koillismaalla.

9.2.2. Hankkeeseen osallistuneiden arvio

Hankkeeseen osallistuneille lähetettiin arviointikaavake elokuussa 2006. Kyselyjä lähetettiin 27, niistä palautui 11. Liitteenä kyselykaavake (Liite 6.).

Hanketoiminnan arviointi:

Fysioterapeuteille järjestetty koulutus oli vastaajan mielestä yliveto! Yhden vastaajan mielestä järjestetyt tilaisuudet olivat hyvin organisoituja, niissä oli käynyt hyvin paljon ihmisiä ja niistä oli tykätty. Monet ”jutut” olivat myös jääneet elämään. Koulutukset, joissa itse oli oltu mukana, olivat olleet ensiluokkaisia. Tutustumismatkat ja koulutukset onnistuneita.

Paras apu – hankkeen osa-alue oli ”Hanke – Kotityöpalvelujen tarve Kuolion seudun alueella”. Vastaajan mielestä kaikki toiminta onnistui kyllä hyvin. Hankkeen aihe on / oli erittäin ajankohtainen, joten se kiinnosti ihmisiä ja tilaisuudet onnistuivat hyvin. Olisiko tiedotusta voinut olla enempi? Tutustumismatka Hutun kylään oli vastaajan mielestä valaiseva, tosin ei ollut täysin yksityisyyttä, joten vähän eri tilanne siellä.

Eräs vastaaja oli saanut riittävästi tietoa, järjestelyt toimivat, toiminta oli sujuvaa, sekä aikataulut pelasivat. Toinen vastaaja tykkäsi, että tilaisuudet, tutustumismatkat olivat olleet antoisia, uusia ajatuksia antavia. Tiedotus ja toiminta erinomainen.

Erään vastaajan mielestä koulutukset olivat osa hyviä, tiedotus ei aina pelannut.

Kylätoiminnan käynnistämässä vastaajan mielestä asiat sujuivat suunnitellusti ja sopimuksen mukaan; kyselytutkimus – tiedottaminen – toiminta. Toiminta oli ihan hyvää toimintaa, ehkä olisi lähdetty aikaisemmin mukaan, olisi voinut tutustua enemmän eri paikkoihin ja toimintaan. Tiedotusta oli lehdessä asiajutun yhteydessä. Osa vanhemmasta väestöstä tuntee hankkeen vetäjän vanhusten toiminnasta. Loppuyhteenvedo oli vastaajan mielestä vielä edessäpäin.

Koulutuksessa – tutustumismatkalla käytiin Kajaanissa ja sieltä saatiin hyviä ideoita työhön ja kehittämisen arvoisia asioita.

Vaikutus vastaajan toimintaan:

Neljä vastaajaa ilmoitti, että hankkeella oli ollut vaikutusta yrityksen toimintaan. Kaksi vastaajaa ilmoitti, että vaikutusta oli ollut jonkin verran. Kiinnostus omaa alaa kohtaan oli parantunut ja vastaaja oli työllistynyt projektin kautta jonkin verran.

Yksi vastaajista sai idean aloittaa yritystoiminnan omalla kylällä, kun tarvetta ilmeni. Toinen vastaajista ilmoitti, että oli saanut uusia näkökantoja hoitotyöhön ja voimavaroja omaan työssä jaksamiseen. Verkosto oli laajentunut ja tietoisuus toisten toiminnasta lisääntynyt.

Yksi vastaaja ilmoitti, että hanketoiminta oli hyvänä tukena – hieman työtä yritykseen enemmän. Toinen oli saanut tietoa lähialueen tarpeista ja saanut muutaman työtilauksen.

Sain hankkeen avulla kehittää omia tuotteita; matkailu sekä koulutustuotteita. Ainutkertainen mahdollisuus yrittäjälle – tukee valtavasti henkisesti yrittäjän toimintaa

Vapaaehtoisia oli luvattu ulkoilupäiville, mutta eipä niitä sitten näkynyt. Tämä oli pettymys.

Syntyneet uudet tulokset:

Kyläläisten aktiivisuus ehkä lisääntyi – aihe kiinnostava. Kiinnostusta palveluita kohtaan oli, tarvetta ei ole ehkä aiemmin osattu arvatakkaan. Nyt sen sai nimettömän tuoda esille. Kyläkyselyissä lomakkeiden palautusprosentti olisi voinut olla korkeampi. Eräs vastaaja ilmoitti, että kyselyssä ei ollut suurempia yllätyksiä vastausten suhteen. Hankkeen puitteissa oli tietty päämäärä ja siihen päästiin.

Mielenkiintoa syntyi jatkokoulutukseen.

Kaksi vastaajaa ilmoitti, että ei ollut syntynyt uusia tuloksia. Yksi vastaaja ei osannut sanoa.

Kyllä, uusia matkailutuotteita, koulutustuotteita hyvinvointiyrittäjyyteen.

Vaikutukset pitkällä aikavälillä:

Jotkut asiat jäävät vastaajan mielestä elämään tavalla tai toisella.. Myös vapaaehtoistyöntekijät olivat ”havahtuneet ” – ulkoilutuspäivät. Lähinnä vanhukset voisivat tarvita apua kotona asumisen onnistumiseen lähiaikoina.

Ihmiset huomaavat, että erilaisista hankkeista on ihan oikeasti hyötyä – osallistuminen ja ihmisten aktiivisuus hankkeita kohtaan kasvaa. Kun aktiivisia ihmisiä löytyy, vastaavanlaisia kyläyrityksiä varmaan nousee pystyyn myöhemminkin.

Toimintaan löytyi uusi ”tuote” eräällä vastaajalla. Toisen vastauksen mukaan uusien tuotteiden avulla yrittäjä oli uskaltanut vaihtaa yrityksen fyysistä toimintaympäristöä, hanke oli antanut rohkeutta, uskallusta mennä omaa haavetta – unelmaansa kohti esimerkkinä myös muille yrittäjille.

Pysyvä työpaikka

Syntyneet jatkotarpeet:

Lisää halpaa hyvää koulutusta toivottiin. Joku vastaava ”jatkoprojekti” olisi hyvä juttu. Koulutusta ei ole koskaan liikaa. Ikääntyneiden ihmisten osuus lisääntyy koko ajan, myös heidän tarpeensa, joten työtä sillä saralla löytyisi myös projektien tiimoilta, esim. tarvetta olisi toiminnalle, joka auttaisi vanhusta selviytymään kotona; siivous, ruuanlaitto, ulkoilu jne. Varmaan yritystoiminnan lähtiessä käyntiin muutkin kylät kiinnostuvat ajatuksesta.

Mielenkiinto heräsi jatkokoulutukseen rentoutuksen osalta. Samankaltaista koulutusta toivottiin enemmän. Jatkossakin oltiin kiinnostuneita koulutuksista ja ulkoiluttajien tarve oli edelleenkin.

Yhden vastaajan mielestä jatkotarpeita ei ollut havaittavissa

Eräs vastaajista ilmoitti, että uskalsi palkata kesäksi työntekijän. Toinen taas yritti tarjota palveluja alueelle, taloudet näyttivät olevan melko omavaraisia kotityön teossa.

10. TIEDOTTAMINEN

Sisäinen tiedottaminen hoidettiin oman organisaation sisällä olemassa olevien tiedottamiskanavien kautta. Hankkeessa mukana olleille yrityksille ja toimijoille tiedotusta tehtiin kirjeillä, sähköpostilla ja puhelimitse. Alkuvaiheessa tiedottamiskanavana käytettiin myös rinnalla toimineen Toiky-projektin verkostoa.

Hanketiedotusta annettiin erilaisissa järjestetyissä tilaisuuksissa 72 kertaa.

Ulkoinen tiedottaminen hoidettiin lehti-ilmoituksilla, yleisötilaisuuksissa ja lehtijuttuina. Kuusamon kaupungin ja Taivalkosken kunnan Vanhustyön yksiköille tiedotettiin erikseen. Kuntien tiedottamiseen liittyivät henkilökohtaiset käynnit Vanhustyön työntekijöiden kanssa. Koillis-Suomen aluekeskuksen Hyvinvointitoimialaryhmän kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä. Tiedotusta tehtiin myös yhteistyössä toimialaryhmän kanssa soveltuvin osin.

Ulkoiseen tiedottamiseen liittyi tiiviisti mukana oleville kyläseuroille ja muille yhdistyksille tiedottaminen. Tiedottamisessa otettiin huomioon hankkeen erityispiirteet ja vaatimukset tiedottamisesta. Tiedottamisessa käytettiin tarvittavia EU tunnisteita. Samoin pyrittiin lehti uutisissa tuomaan esille rahoittajatahot.

Hankkeesta oli 14 ilmoitusta ja 11 lehti uutista. (lisäksi kahdessa Aluekeskuksen kuukausitiedotteessa). Hankkeeseen liittyvää toimintaa tai kehittämisasiaa esiteltiin 12 lehtijutussa tai ilmoituksessa. Liitteenä kotityöpalvelun käynnistämisestä lehtijutut Käylästä ja Kuoliolta. (Liitteet 7. ja 8.)

Hanketiedotuksen painotukset:

	vuosi 2004	vuosi 2005	vuosi 2006
kuntatiedottaminen	++++++	++++	++++++
yleinen tiedottaminen	+++++++	++++	+++
yritykset / toimijat - yleisesti	++++++	++++	++
yritykset / toimijat - hankkeessa mukana olevat	+++	+++++++	+++++++
Hyvinvointitoimiala ryhmä	++++++	++++++	++++++
kyläseurat / muut yhdistykset	+	+++++++	+++++++
asiakastiedottaminen	-	+++++++	+++++++
hankkeen tulosten levittäminen	-	-	++++++

Hankkeen tulosten levittäminen jatkuu Välittäjäorganisaatiotoiminnassa. Myös Kuusamon kaupungin Kumppanuus – hanke pystyy jatkossa levittämään paras apu – hankkeen tuloksia soveltuvin osin.

11. TOIMINTA HANKKEEN JÄLKEEN, AJATUKSIA JATKOON

11.1. Välittäjäorganisaatiotoiminta

Ohjausryhmän tutustumismatkalla Kajaaniin 5.9.2006 tutustuttiin Oulujärvi LEADER ry:n vetämään Välke-hankkeseen. Hanke oli toiminut vuosina 2005 – 2006 välittäjäorganisaatiotoiminnan tyyppisesti alueen kylien kanssa.

Paras apu – hankkeen kyläyöntekijätoiminnan kehittäminen jatkuu Välittäjäorganisaatiotoiminnassa. Kuusamon kaupungin vuoden 2006 Maaseudun kehittämisrahasta myönnettiin Myötäle ry:lle Välittäjä-organisaatiotoimintaa varten varat. Myötäle ry:n hallinnoimaa työtä pystytään tekemään myös Taivalkoskella ja Posiolla haetun aluekehitysrahan turvin Toiminnan jatkumisesta vuonna 2007 neuvotellaan ja alustavasti on jo asiaan suhtauduttu myönteisesti. Toiminta laajenee myös muuhun kuin perinteisiin kotityöpalveluihin.

11.2. Koulutus

Hankkeessa alkanut koulutusyhteistyöyksityisissä yrityksissä jatkuu Aluekeskuksen Hyvinvointitoimialaryhmän tuella. Hankkeessa verkottuneet Vanhustyksiköt ja Kuntoutusyrittäjät toivoivat yhteisen koulutuksen jatkumista.

Erityisesti henkilöstöjen yhteinen koulutus omalla paikkakunnalla tuo säästöjä ja nostaa toiminnan laatua ja mahdollistaa koko yrityksen henkilöstön koulutuksen samanaikaisesti.

Yrittäjyyteen liittyvä koulutus jatkuu Hyvinvointitoimialaryhmän, Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy:n ja eri hankkeiden kautta (esim. Koillis-Suomen Wellnessverkosto – hanke)

11.3. Hyvinvointiyrittäjyys kunnan Hyvinvointistrategian osana

Paras apu – hankkeen ja sen verkoston kannalta linjattu kuntien yleinen Hyvinvointistrategia antaa hyvät ja selkeät mahdollisuudet yhteisistä näkökulmista ja tarpeista lähtevään hyvinvointiyrittäjyyden edelleen kehittämiseen. Hyvinvointiyrittäjyys ja siihen kuuluva kyläyöntekijätoiminta voivat kehittyä toimiviksi ja asukkaiden palveluja parhaiten tukeviksi vain osana kuntien yhteistä / yleistä tulevaisuuden suunnitelmaa. Toiminta kehittyy tästä näkökulmasta luotettavana ja pysyvänä ja säilyttää kehittymiskykynsä.

Hyvinvointia voidaan lähestyä hyvin monesta näkökulmasta ja tämän ohjelman laatimisen viitekehys on yhteydessä koko Koillis-Suomen aluekeskusohjelman toteuttamista ohjaavan periaatteeseen: sujuvaan arkeen.

Tarvitaan kokonaan uudenlaisia tapoja tuottaa palveluja, koska alueella järjestelmän perusta, eli väestön määrä ja ikärakenne sekä tarpeet ovat muuttuneet olennaisesti.

Resurssien ja tarpeiden ristiriidasta selviäminen edellyttää järjestelmän rakenteiden muuttamista. Panostamista palveluihin, jotka ovat todella tarpeellisia arjen sujumisen kannalta. Edelleen palveluiden järjestäminen ja tuottaminen on syytä erottaa toisistaan. Kuntien roolin pitää muuttua tuottajasta palvelutarpeen koordinaattoriksi, joka ennakoii tulevia tarpeita ja seuraa palveluiden tuottamisen vaikuttavuutta kuntalaisten kannalta. Tuottamiseen on haettava monimuotoisempia ratkaisuja nykyisen kuntakeskeisyyden sijasta ja kunnilla pitää olla puolestaan järjestämiseen liittyvä osaaminen hallussaan.

(Koillis-Suomen hyvinvointiohjelma 2003, 2,19-21)

11.4. Hyvinvointiyrittäjyys Vanhuspoliittisessa ohjelmassa

Kuusamon kaupungin vanhustyön strategiassa vuoteen 2010 ”Kotona koko elämä” linjataan palvelutuotannon monitoimijaisuus. Siinä linjataan myös palvelusetelin käyttö vanhuspalveluissa ja avataan sen avulla palvelutuotanto eri tuottajille ja toimijoille.

Kuusamon vanhustyön strategiassa on hyvä pohja yhteistyölle yritysten ja eri toimijoiden kanssa.

Taivalkosken kunnan palvelustrategia 2005 – 2015 linjaa myös yhteistyötä yksityisten palvelutuottajien kanssa. Taivalkoskella tämä on jo näkynyt käytännössä suorina neuvotteluina yksityisten toimijoiden osalta sivukylillä.

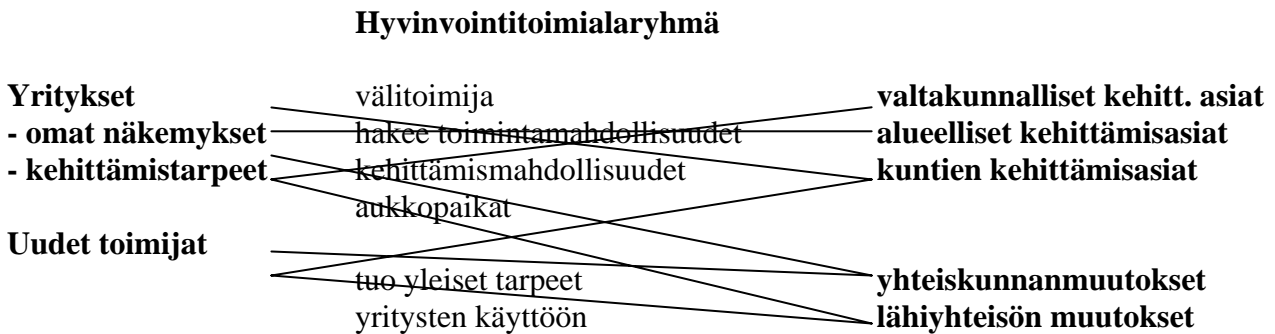
Hankkeen näkökulmasta hyvinvointiyrittäjyydellä on hyvät mahdollisuudet kehittyä molemmissa kunnissa myös vanhuspalveluita tukevaksi yhteistyössä kuntien kanssa.

11.5. Hanke ja Hyvinvointitoimialaryhmän työ

Paras apu – hankkeessa näkynyt pienten hyvinvointiyrittäjien rajalliset mahdollisuudet osallistua yleisemmin kehittämistoimintaan heijastuu myös Hyvinvointitoimialaryhmän työhön. Hanketoiminnan näkökulmasta ja realistiset reunaehdot huomioiden Hyvinvointitoimialaryhmän työ näyttää olevan yhdeltä osaltaan toimimista yritysten ja julkisen sektorin välissä.

Toimialaryhmän tärkein tehtävä olisi rajapintojen muodostaminen eri toimijoiden välille.

Seuraava kuvio selvittää tarkemmin asiaa:

11.6. Hyvinvointiyrittäjyys ja matkailu

Hankkeessa saatiin hieman alkuun matkailun kehittymistä hyvinvointipalveluihin. Toiminta syntyi tiivistä yhteistyöstä sivukylien kuntoutusyritysten ja toimintakykyprojektin kanssa. Hankkeessa mukana ollut hyvinvointiyrittäjä lähti reilusti toteuttamaan pitkällä tähtäimellä täysipainoisempaa hyvinvointiyrittäjyyden ja matkailun yhdistämistä.

Mielenkiintoisena näyttäytyy hankkeen näkökulmasta kahden niin erilaisen maailman yhdistäminen. Kiltti hoitaminen ja ”heti mulle kaikki palvelut” – matkailu on mielenkiintoista saada yhdistymään rauhalliseksi, rentouttavaksi, hyvinvointia tuottavaksi palveluksi. Ystävällisyshän meillä jo on.

Tällä alueella on selkeitä kasvupaikkoja hyvinvointiyrittäjyydessä.

11.7. Kumppanuus- hankkeen mahdollisuudet sivukylillä

Kuusamon kaupungin vuonna 2006 alkanut Kumppanuus – hanke ikääntyvien sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tukemiseksi voi tuoda uusia toimintamahdollisuuksia myös sivukylien hyvinvointiyrittäjille. Toiminnassa on tarkoitus koota verkosto ikääntyneiden tueksi ja hakea konkreettista yhdessä tekemistä. Tässä toiminnassa voi löytyä lisätyötä nimenomaan sivukylillä ja ehkä keskustassakin erilaisille hyvinvointiyrittäjille.

11.8. Koillis-Suomen Wellnessverkosto - hanke

Keväällä 2006 haettu rahoitus Koillis-Suomen Wellnessverkosto - hanke ei ole vielä saatu päätöstä. Haetun hankkeen tarkoitus on hyvinvointiyrittäjyyden edelleen kehittäminen Koillismaalla. Hankkeen suunnitelmassa on hyödynnetty paras apu – hankkeen yhteistyötä. Hankerahoituksen

hakijana on Naturpolis oy. Paras apu – hanke on pyrkinyt tuomaan oman verkostonsa Hyvinvointitoimialaryhmään mukaan. Samoin tieto kokemuksista on pyritty siirtämään toimialaryhmän käyttöön.

11.9. Toiminnan helmiä

Sitkeä ja monien toimijoiden samansuuntainen vaikuttaminen asenteisiin sai syntymään sivukyliä kylätyöntekijäverkoston. Rauhallinen toiminnan kehittämisen tukeminen ja luontaisten mahdollisuuksien edistäminen synnytti pysyvää toimintaa. Rinnalla toiminut ikäänntyvien toimintakypsyprojekti avasi tien mennä kylille – työntekijä koettiin tutuksi.

Hankkeen työssä on näyttäytynyt kehittämisen pitkäjänteisyys. Kun rakennetaan olemassa olevaa kehitystä ja toimijoita kunnioittaen uutta ideoivaa toimintaa, syntyneellä asialla / työllä on pitkällä aikavälillä kehittämismahdollisuuksia ja luotettavuutta.

11.10. Erityiskiitokset

Paras apu – hankkeen ohjausryhmän tuki on hankkeen aikana ollut toimintaa edistävää ja kehittämisasioita eteenpäin vievää. Ohjausryhmän toiminnasta muotoutui ideoiva, hankkeen eteenpäin viemiseen luottava todellinen tukiryhmä. Hanke ei jäänyt irralliseksi hanketoiminnan kentällä, vaan nivoutui myös osaksi olemassa olevaa toimintaa juuri ohjausryhmän ansioista (kunnat, työvoimahallinto, toimialaryhmä)

Kiitokset myös rahoittajalle uskalluksesta lähteä tukemaan toimintaa. Apua ja neuvoja saatiin hyvin hanketoiminnan kiemuroihin. Yhdessä pääsimme tähän saakka ja toiminta jatkuu muissa merkeissä. Kiitos!